

ირინა ჯიშკარიანი
ფილოლოგიის დოქტორი, სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი, საქართველო, ახალციხე,
irinajishkariani@mail.ru, 557 59 27 97

ფიოდორ დოსტოევსკის შემოქმედება საქართველოში (ემღვნება მწერლის დაბადებიდან 200 წლისთავს)

მოკლე შინაარსი

სტატია ემღვნება დიდი რუსი მწერლის ფიოდორ დოსტოევსკის შემოქმედებას, რომლის 200 წლის იუბილე 2021 წლის 11 ნოემბერს აღინიშნა. სტატიაში აქცენტი კეთდება დოსტოევსკის შემოქმედებისადმი ინტერესზე საქართველოში, მისი ნაწარმოებების ქართულ ენაზე თარგმნაზე და ქართულ სცენაზე მათ გადატანაზე.

სტატიაში აღნიშნულია, რომ დოსტოევსკის ნაწარმოებთა ქართულ ენაზე თარგმნა მხოლოდ საბჭოთა პერიოდში დაიწყო, რაც განპირობებულია იმ გარემოებით, რომ ფიოდორ დოსტოევსკის შემოქმედებას მის სამშობლოში სიცოცხლეშივე არ მიუღია დიდი აღიარება. მხოლოდ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ იგი მიიჩნეის რუსული რეალიზმის ერთ-ერთ საუკეთესო წარმომადგენლად. ალბათ, ამიტომაც საქართველოში დოსტოევსკის მოღვაწეობის შესწავლა და მისი ნაწარმოებების ქართულ ენაზე თარგმნა მეოცე საუკუნის შუა ხანებით თარიღდება.

სტატიაში მოცემულია დოსტოევსკის ნაწარმოებების ქართულ ენაზე თარგმნის ისტორიის მოკლე მიმოხილვა, წარმოდგენილი არიან ის მთარგმნელები, რომლებმაც თავისი საქმიანობა დოსტოევსკის შემოქმედებას მიუძღვნეს.

საკვანძო სიტყვები: დოსტოევსკი, თარგმანები, „დანაშაული და სასჯელი“, „ძმები კარამაზოვები“, „იდიოტი“, „ემმაკნი“, „მოთამაშე“, „ჩანაწერები მიწისქვეშეთიდან“.

Irina Jishkariani
Doctor of philology, Samtskhe-Javakheti State University,
Akhaltsikhe, Georgia,
irinajishkariani@mail.ru, 557 59 27 97

THE WORK OF FYODOR DOSTOYEVSKY IN GEORGIA
(dedicated to the 200th anniversary of the writer's birth)

Abstract

The article is dedicated to the work of the great Russian writer Fyodor Dostoevsky, whose 200th anniversary is celebrated on November 11 this year. The article focuses on Dostoevsky's interest in Georgia, his translation of his works into Georgian and their transfer to the Georgian stage.

The article notes that the translation of Dostoevsky's works into Georgian began only during the Soviet period, which is due to the fact that Fyodor Dostoevsky's work did not receive much recognition during his lifetime in his homeland. Only after the author's death was he considered one of the best representatives of Russian realism. Probably that is why the study of Dostoevsky's work in Georgia and the translation of his works into Georgian dates back to the middle of the twentieth century.

The article provides a brief overview of the history of translation of Dostoevsky's works into Georgian, presents the translators who have dedicated their work to Dostoevsky's work.

Key Words: Dostoevsky, translations, "Crime and Punishment", "The Brothers Karamazov", "The Idiot", "Demons", "The Gambler", "Notes From Underground".

მეთოდი: სტატიაში გამოყენებულია აღწერითი მეთოდი: შეგროვებული, დამუშავებული და გაანალიზებულია ინფორმაცია დოსტოევსკის შემოქმედების შესწავლის, მისი ნაწარმოებების თხზულებათა ქართულად თარგმნის შესახებ.

შესავალი: 11 ნოემბერს მსოფლიოში ერთ-ერთი თვალსაჩინო რუსი მწერლის დაბადების დღე აღინიშნა. ეს მწერალი ფიოდორ დოსტოევსკია, აღიარებული, როგორც რუსული ლიტერატურის

კლასიკოსი და მსოფლიო მნიშვნელობის ერთ-ერთი საუკეთესო რომანისტი, ფსიქოლოგიური რომანის დიდოსტატი, ავტორი რომანებისა „დანაშაული და სასჯელი“, „ძმები კარამაზოვები“, „იდიოტი“, „ემშაკნი“, „მოთამაშე“, „ჩანაწერები მიწისქვეშეთიდან“ და სხვ., იგი კარგად არის ცნობილი ყველა განათლებული ადამიანისთვის. მისმა შემოქმედებამ გავლენა იქონია მსოფლიო ლიტერატურაზე, ფრიდრიხ ნიცშესა და ჟან-პოლ სარტრის, ალბერ კამიუს, თომას მანის და სხვათა შემოქმედებაზე. იგი არის თვალსაჩინო მწერალი, რომელმაც მიიღო დიდი მსოფლიო აღიარება... საზღვარგარეთ, ადამიანები საგანგებოდ სწავლობენ რუსულ ენას, რათა წაიკითხონ მისი ნაწარმოებები ორიგინალში.

დოსტოევსკის ცხოვრებაში ყველაზე მნიშვნელოვანი მომენტები იყო პეტრაშეველების საიდუმლო რევოლუციურ წრეში ყოფნის გამო დაპატიმრება, სასიკვდილო ბოძთან თვალეზახვეული დგომა დახვრეტის მოლოდინში, რაც უმძიმეს დაღად დააჩნდა მის ჯანმრთელობას და ფსიქიკას და შედეგად ეპილეფსიით დასნეულდა, რომელიც მთელი სიცოცხლის განმავლობაში ტანჯავდა მას.

მსჯელობა: როგორც პროფესორი გიორგი ტალიაშვილი აღნიშნავს წიგნში „რუსული ლიტერატურის ისტორია“, „დოსტოევსკის თხზულებათა ქართულად თარგმნა მხოლოდ საბჭოთა პერიოდში დაიწყო“ (გ. ტალიაშვილი, ვ. შადური. 1976: 419). შეიძლება ეს განაპირობა იმ გარემოებამ, რომ ფიოდორ დოსტოევსკის შემოქმედებამ მის სამშობლოში სიცოცხლეშივე არ ჰპოვა სათანადო აღიარება. მხოლოდ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ იგი მიიჩნეეს რუსული რეალიზმის ერთ-ერთ საუკეთესო წარმომადგენლად. ალბათ, ამიტომაც საქართველოში დოსტოევსკის მოღვაწეობის შესწავლა და მისი ნაწარმოებების ქართულ ენაზე თარგმნა მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრით თარიღდება.

ქართულ ენაზე დოსტოევსკის ნაწარმოებების თარგმნა მოძიებულ მასალებზე დაყრდნობით XX საუკუნის 50-იან წლებში დაიწყო, კერძოდ, 1956 წელს გამოვიდა რომანი „**საწყალი ადამიანები**“ (მთარგმნ: მ. ბაკურაძე, თბ., გამომცემლობა „სახელგამში“). 1958 წელს კი რომანი „**დანაშაული და სასჯელი**“ (მთარგმ. ივანე და ანა ახალშენიშვილებისა, ნ. ანანიაშვილის და ა. გაწერელიას რედაქტორობით, თბ., გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“).

XX საუკუნის 60-იან წლებში ითარგმნა და გამოიცა დოსტოევსკის შემდეგი ნაწარმოებები:

„**დამცირებულნი და შეურაცხყოფილნი**“ (მთარგმ. ნინო ქუჩუკაშვილი. თბ.: „ნაკადული“, 1960),

„**ემზავნი**“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე; თ. ევენესის ბოლოსიტყვაობა, თბ.: „ლიტერატურა და ხელოვნება“, 1967),

„**იდიოტი**“ (მთარგმ: რ. ქებულაძე. თბ.: „საბჭოთა საქართველო, 1965),

„**მკვდარი სახლის ჩანაწერები**“ (მთარგმ. ა. ნაგებაშვილი, თ. ჩხაიძე. თბ., „ლიტერატურა და ხელოვნება“, 1965),

„**ყმაწვილი**“ (მთარგმ. ც. ჩხეიძე. თბ., „ნაკადული“, 1962),

„**ყმაწვილი**“ (მთარგმ. ც. ჩხეიძე. თბ., „მერანი“, 1967),

„**დამცირებულნი და შეურაცხყოფილნი**“ (მთარგმ. ნინო ქუჩუკაშვილი. თბ., „ნაკადული“, 1960),

„**ნამუსიანი ქურდი: უცნობის ჩანაწერებიდან**“ (მთარგმ. თ. კოპლატაძე, კ. ქილარჯიანი; კ. ლორთქიფანიძის რედ., თბ., „ნაკადული“, 1966).

ფ. დოსტოევსკის ნაწარმოებების ქართულ ენაზე ითარგმნა და გამოცემა 70-90-იან წლებშიც გაგრძელდა, კერძოდ, *70-იან წლებში* გამოიცა:

„**თეთრი ღამეები**“ (მთარგმ. აკ. ბრეგაძე. თბ., „ნაკადული“, 1971),

„**თეთრი ღამეები**“; „**მემორინე**“ (რომანები); „**მარადი ქმარი**“ (მოთხრობა) (მთარგმ. ა. ნაგებაშვილი და თ. ჩხაიძე. თბ., „მერანი“, 1973);

„**მოთხრობები**“ (მთარგმ. და რედ. თ. ბუაჩიძე, თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1973),

„**ორეული**“ (მთარგმ. გ. ციციშვილი. თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1974).

„**დანაშაული და სასჯელი**“ (მთარგმ. ივანე და ანა ახალშენიშვილები; წინასიტყვ., შენიშვ. და კომენტ. თ. ბუაჩიძისა. თბ., საბჭოთა საქართველო, 1977).

80-იან წლებში.

„**მოთამაშე. მოთხრობები**“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე, პ. წერეთელი). თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1984).

„**ორეული. მარადი ქმარი**“. (მთარგმ. ზ. კიკნაძე. თბ., „განათლებლა“, 1985).

„იდიოტი“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე. თბ., „მერანი“, 1987).

„მკვდარი სახლის ჩანაწერები“ (მთარგმ. ა. ნაგებაშვილი. ბათუმი, „საბჭოთა აჭარა“, 1987).

„მოთხრობები“ - ალექსანდრე პუშკინი. „თეთრი ღამეები“ - თედორე დოსტოევსკი. „ლიკა“ - ივანე ბუნინი ; (მთარგმნ.: აკაკი ბრეგაძე. თბ., „ნაკადული“, 1987).

„ემმაკნი“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე. თბ. „საბჭოთა საქართველო“, 1990).

როგორც მოცემული მასალებიდან ჩანს, ამ წლებში დოსტოევსკის ნაწარმოებების თარგმნაზე ძირითადად მუშაობდნენ ივ. და ა. ახალშენიშვილები, რ. ქებულაძე, აკ. ბრეგაძე, გ. ციციშვილი, ა. ნაგებაშვილი, ზ. ბრეგაძე, თ. ბუაჩიძე, ც. ჩხეიძე, მ. ბაკურაძე და სხვ.

დოსტოევსკის ნაწარმოებების თარგმნაზე მუშაობა XXI საუკუნეშიც გაგრძელდა. ქართულ ენაზე იბეჭდებოდა, როგორც უკვე დასახელებულ მთარგმნელთა თარგმანები, ასევე მთარგმნელთა ახალი პლედის წარმომადგენლებისა, რომელთა შორის უნდა დავასახელოთ პაატა ჩხეიძე, გივი კიკილაშვილი, ხათუნა ნონიაშვილი, თინათინ დიდებულიძე, თენგიზ ჩხაიძე, ვაჟა ახალაძე, მზია გელაშვილი და ანა აბულაშვილი და სხვ. კერძოდ, XXI საუკუნეში ხელმეორედ გამოქვეყნდა XX საუკუნეში მოღვაწე მთარგმნელთა მიერ თარგმნილი დოსტოევსკის შემდეგი ნაწარმოებები:

2010 წელს:

„იდიოტი“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე. თბ., „საქართველოს მაცნე“).

2011 წელს:

„დანაშაული და სასჯელი“ (მთარგმ. ივანე და ანა ახალშენიშვილები. თბ., „საქართველოს მაცნე“).

„მოთხრობები“ („თვინიერი“. „ფანტასტიკური მოთხრობა“. „უფვანო ანეკდოტი“. „ბატონი პროხარჩინი“, „პოლზუნკოვი“, „საშობაო მოთხრობა“). (მთარგმ. რ. ქებულაძე, პ. წერეთელი. „ლითერასი“).

2013 წელს:

„იდიოტი“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე; მხატვ. სპარტაკ ცინცაძე. თბ. „საქართველოს მაცნე“).

„ემმაკნი“, ტომი 1 (მთარგმ. რ. ქებულაძე; წინასიტყვ. ირაკლი ლომოური. თბ., „პალიტრა L“).

„ემშაკნი“, ტომი 2 (მთარგმ. რ. ქებულაძე; წინასიტყვ. ირაკლი ლომოური. თბ., „პალიტრა L“.

2914 წელს:

„მოთამაშე“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე . თბ., „პალიტრა L“)

2016 წელს:

„ნეტოჩკა ნეზვანოვა“. (მთარგმ. მარიამ ბაკურაძე, თბ., „ოჩო-პინტრე“)

„დანაშაული და სასჯელი“. წგ. 1 (მთარგმ. ივანე და ანა ახალშენიშვილები. რედ. ეკატერინე ჭკადუა. თბ., „პალიტრა L“).

„მოთამაშე“ (ყვავილკაცის ჩანაწერები) (მთარგმ. რ. ქებულაძე . რედ. ელენე სალარიძე. თბ., „პალიტრა L“)

„დანაშაული და სასჯელი“. წგ. 2 (მთარგმ. ივანე და ანა ახალშენიშვილები. რედ. ეკატერინე ჭკადუა. თბ., „პალიტრა L“).

„იდიოტი“. 2 წიგნად. ტ. 1 (მთარგმ. რ. ქებულაძე ; რედ. ნუცა დუმბაძე. თბ. „პალიტრა L“)

„იდიოტი“. 2 წიგნად. ტ. 2 (მთარგმ. რ. ქებულაძე ; რედ. ნუცა დუმბაძე. თბ. „პალიტრა L“)

„დამცირებულნი და შეურაცხყოფილნი“ (მთარგმ. ნინო ქუჩუკაშვილი. რედაქტორი ციალა ძიმისტარიშვილი. თბ., „საქართველოს მაცნე“, 2016),

2017 წელს:

„დანაშაული და სასჯელი“ (მთარგმ. ივ. და ა. ახალშენიშვილები; მთ. რედაქტორი მ. ალუდაური . თბ., „პალიტრა L“)

2018 წელს:

„მოთამაშე“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე . თბ., „პალიტრა L“)

2019 წელს:

„იდიოტი“ (მთარგმ. რ. ქებულაძე. თბ., „პალიტრა L“)

„მარადი ქმარი“ (მთარგმ. ზ. კვიციანი. თბ., „პალიტრა L“)

2000-იანი წლებში მუშაობა დოსტოევსკის ნაწარმოებების ახალ თარგმანებზე და მათ პუბლიკაციებზე გრძელდება. ამ წლებში იბეჭდება პაატა ჩხეიძის, ხათუნა ნონიაშვილის, თინათინ დიდებულიძის, თენგიზ ჩხაიძის, გივი კიკალიშვილის, ვაჟა ახალაძის, ზაალ ჯიბუტის, მზია გელაშვილის, ანა აბულაშვილის, ირაკლი ბრაჭულის და სხვ. მიერ თარგმნილი დოსტოევსკის ნაწარმოებები. კერძოდ:

„მშენებელი კარამაზოვები“ (მთარგმ. გივი კიკილაშვილი, რედ. ლამარა კიკილაშვილი. თბ., „მხატვრული ლიტერატურა“, 2010).

„მკვდარი სახლის ჩანაწერები“ (მთარგმ. ხათუნა ნონიაშვილმა, თინათინ დიდებულაძე, თბ., „ელფი“, 2011).

„მკვდარი სახლის ჩანაწერები“ (მთარგმ. თ. ჩხაიძე, თბ., „საქართველოს მაცნე“, 2011).

„მშენებელი კარამაზოვები“. რომანი 2 ტომად. ტ. 2 (მთარგმ. ვაჟა ახალაძე. მთ. რედ. ნ. ნაცვლიშვილი, რედ. გ. ლობჯანიძე. თბ., „ლაბირინთი“, 2011) ;

„მშენებელი კარამაზოვები“. რომანი ოთხ ნაწილად ეპილოგით. ტ. 1 (მთარგმ. მზია გელაშვილი, ანა აბულაშვილი. თბ., „პალიტრა L“, 2011)

„მშენებელი კარამაზოვები“. რომანი ოთხ ნაწილად ეპილოგით. ტ. 2 (მთარგმ. მზია გელაშვილი, ანა აბულაშვილი. თბ., „პალიტრა L“, 2012)

„ბიძიას სიზმარი“ (მთარგმ. ვაჟა ახალაძე. თბ., „ლაბირინთი“, 2012).

„ჩანაწერები ცოლის გარდაცვალების დღეს“ (თარგმნა, შენიშვნ. და კომენტ. ირაკლი ბრაჭულის; სამეცნ. რედ. დავით გოცირიძე. თბ., „მერიდიანი“, 2013).

„თეთრი ღამეები“ (მთარგმ. მათა ჩოლოყაშვილი. თბ., „თბილისი“, 2013).

„იატაკვეშეთის ჩანაწერები“ (მთარგმ. გივი კიკილაშვილი, „ოჩოპინტრე“, თბ., 2013)

2 რომანი : „თეთრი ღამეები“. „მარადი ქმარი“ (მთარგმ. თ. ჩხაიძე ; რედ. ირმა ჩინჩალაძე. თბ., „არტანუჯი“, 2014)

რუსული კლასიკა: რუსული კლასიკური ლიტერატურის კრებული. წ. 1, დოსტოევსკი. კუპრინი. ტოლსტოი. ჩეხოვი. ბუნინი (შინაარსი: - „ნაძვის ხე და ქორწილი“ - ფ. დოსტოევსკი. „ჯალათი“ - ალ. კუპრინი. „დამდგარი დრო“ - ლევ ტოლსტოი. „შობის დღესასწაულზე“. „ხევში“ - ანტონ ჩეხოვი). (მთარგმ. ზაალ ჯიბუტი, გურამ გოგიაშვილი; რედ. გვანცა ლიპარტელიანი. თბ., „აზრი, 2014).

„მშენებელი კარამაზოვები“. რომანი 4 ნაწილად ეპილოგით (მთარგმ. მზია გელაშვილი, ანა აბულაშვილი. რედ. ელენე სალარიძე; თბ., „პალიტრა L“, 2015).

ორეული: პეტერბურგული პოემა (მთარგმ. ზურაბ კიკნაძე; რედ. სანდრო დგვარელი. თბ., „ოჩოპინტრე“, 2015).

„სუსტი გული“ (მთარგმ. პაატა ჩხეიძე. თბ., „პალიტრა L“, 2016).

„მკვდარი სახლის ჩანაწერები“ (მთარგმ. თენგიზ ჩხაიძე, რედ. ნათელა მეტრეველი. თბ., „საქართველოს მაცნე“, 2016)

„სხვისი ცოლი და ქმარი საწოლქვეშ“ (მთარგმ. პაატა ჩხეიძე. „პალიტრა L“. თბ., 2017)

„თვინიერი“ (მთარგმნელი პაატა ჩხეიძე. „პალიტრა L“. თბ., 2017).

„მარადი ქმარი“ (მთარგმ. თენგიზ ჩხაიძე. „ლითერასი“, თბ., 2017)

„ძმები კარამაზოვები“ (მთარგმ. გივი კიკილაშვილი, „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“, თბ., 2018)

„დანაშაული და სასჯელი“ (მთარგმ. გივი კიკილაშვილი, „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“, თბ., 2021).

ლევ ტოლსტოისთან ერთად, დოსტოევსკის ხშირად მოიხსენიებენ როგორც რუსული ლიტერატურის ოქროს ხანის ერთ-ერთ უდიდეს და ყველაზე გავლენიან რომანისტად. ალბერტ აინშტაინი მას „დიად რელიგიურ მწერალს“ უწოდებდა, რომელიც სულიერი ცხოვრების საიდუმლოს იკვლევდა. ფრიდრიხ ნიცშე კი დოსტოევსკიზე ამბობდა: „სხვათა შორის, ერთადერთი ფსიქოლოგი, რომლისგანაც მე რაღაც ვისწავლე; ის ჩემს ცხოვრებაში ფორტუნას ყველაზე მშვენიერ გაღიმებებს შორის დგას“. ჰერმან ჰესე კი აღნიშნავდა, რომ მისი წაკითხვა „იმედის ნაპერწკალია სრულ უიმედობაში“.

საქართველოში დოსტოევსკის შემოქმედებას დიდი ინტერესით ეცნობოდნენ. ქართველი მწერალი კონსტანტინე გამსახურდია დოსტოევსკის მარად ადამიანურ და დემონურ ელემენტებს შორის მარადიულ მეზობროლ გენიად მიიჩნევს, ხოლო მის გმირებს — დემონურსა და ადამიანურს შორის მდგარ ადამიანებად. „მისი სევდით დავსილი თვალები ელავენ დემონით შეპყრობილ ადამიანთა ტანჯვით. მისი მაღალი შუბლი - ფრთანი არწივისებური აზრების საბუდარია. რამდენი რამ ჰქონდა მას სათქმელი და რა ცოტა რამ სთქვა შედარებით. ქვეყანაც იმიტომ იტანჯება ასე უღმერთოდ, რადგან ნაგრძნობი მუდამ სჭარბობს ნათქვამს?“ დოსტოევსკის დიდი თაყვანისმცემელი ყოფილა ქართველი პოეტი

ტერენტი გრანელი; იგი აღნიშნავდა, რომ *თუ ზოგიერთ ზედმეტობას ჩამოვაცილებთ, დოსტოევსკის ხელოვნება და აზრები გენიალურია.*

დიდი ადგილი დოსტოევსკის პიროვნებას ეთმობა გრ. რობაქიძის პუბლიცისტიკაში, ხოლო მოგვიანებით მთელ მის შემოქმედებაში. გაზეთ „კავკაზში“ 1915 წელს დასტამბულ მის წერილებში ნათლად ჩანს, რომ ვისაც არ უნდა ეხებოდეს მისი სტატია, იქნება ეს ანა ახმატოვა, ვიაჩესლავ ივანოვი, სლავიანო-ფილები თუ სხვ., ყოველთვის გვხვდება დოსტოევსკის სახელი, ხშირად მოიხსენიებს იგი გენიალურ რუს მწერალს თავის საჯარო ლექციებშიც ექსპრესიონიზმზე და სხვა მწერლებზე საუბრისას. ყოველკვირეულ ლიტერატურულ გაზეთ „ფიგაროში“ (რუსულ ენაზე), ნიკოლოზ მიწიშვილის რედაქციით (1022 წ., #4), განთავსებული იყო განცხადება გაზეთ „ბარიკადის“ ნომრის შინაარსის შესახებ, რომელშიც უნდა დაბეჭდილიყო ტიციან ტაბიძის სტატია „დოსტოევსკი“, ნიკოლოზ მიწიშვილის „პიოტრ ვერხოვენსკი“, გრიგოლ რობაქიძის „დოსტოევსკი“. ტიციან ტაბიძეს ჯერ კიდევ გიმნაზიაში სწავლის დროს დოსტოევსკის „ლეგენდა დიდ ინკვიზიტორზე“ უთარგმნია ქართულ ენაზე. ამის შესახებ გ. ვ. ცურიკოვა წერს წიგნში „ტიციან ტაბიძე“.

დოსტოევსკის წიგნები მრავალ ენაზეა ნათარგმნი. მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში, დოსტოევსკის ნაწარმოებებზე გადაღებულია არაერთი ფილმი, დადგმულია წარმოდგენები, მათ შორის საქართველოშიც. კერძოდ, ა. გრიბოედოვის სახელმწიფო თეატრში 2015 წელს დაიდგა სპექტაკლი „დოსტოევსკი.ru“ (რეჟისორი ანდრო ენუქიძე), რომელიც დაფუძნებულია დოსტოევსკის „მკვდარი სახლის წერილების“ ერთ-ერთ მოთხრობაზე „აკულკას ქმარი“. 2017 წელს თეატრ „გლობუსში“ დაიდგა დოსტოევსკის „თვინიერი“ (რეჟისორი დათო ბელთაძე). ამავე წელს თავისუფალ თეატრში დაიდგა „ორეული“ (რეჟისორი მერაბ დოლბაია). 2021 წლის გაზაფხულზე მარჯანიშვილის თეატრმა სეზონი გახსნა სპექტაკლით „დანაშაული და სასჯელი“ დოსტოევსკის ამავე სახელწოდების მიხედვით (რეჟისორი ლევან წულაძე).

2010 წლის გამოკითვის მონაცემებით, დოსტოევსკი აღმოჩნდა ყველაზე პოპულარული რუსი მწერალი საქართველოში. 50 წიგნთა სიაში, რომელიც ყველა ადამიანმა უნდა წაიკითხოს,

„ძმები კარამაზოვების“ გარდა დოსტოევსკის რომანი „დანაშაული და სასჯელი“ შევიდა.

დოსტოევსკის ნაწარმოებების მთავარი მახასიათებელია პერსონაჟებისა და სიტუაციების ღრმა ფსიქოლოგიური ანალიზი. დოსტოევსკი, „რენტგენის“ მსგავსად, აღწევს მისი გმირების სულებში და საოცარი სიფაქიზით თვალს ადევნებს მათ განცდებს. კიდევ ერთი თავისებურება, რომელიც ახასიათებს დოსტოევსკის ნაწარმოებებს, არის თავშესაქცევი და მიმზიდველი სიუჟეტები, მოვლენების მოულოდნელი შემობრუნება და ხშირად არაპროგნოზირებადი, ამაღლებელი კვანძის გახსნა. დოსტოევსკი ცდილობდა, რომ მისი ნაწარმოებები თავშესაქცევი და წარმტაცი ყოფილიყო, დასასრული კი ეფექტური. ძირითადად, მის ნაწარმოებებს საფუძვლად უდევს დეტექტიური, კრიმინალური სიუჟეტები. ყველა არა, მაგრამ ბევრი მისი ნაწარმოები, მოგვითხრობს რაიმე სახის დანაშაულზე. დოსტოევსკის ყველაზე ცნობილი რომანები „დანაშაული და სასჯელი“, „იდიოტი“, „ძმები კარამაზოვები“ არსებითად მიეკუთვნებიან დეტექტიური რომანის ჟანრს.

მწერალმა აღიარება მის სიცოცხლეშივე ჰპოვა, თუმცა, მისმა ნაწარმოებებმა უდიდესი წარმატება მისი გარდაცვალების შემდეგ მოიპოვა.

შედეგები: დოსტოევსკის შემოქმედების მნიშვნელობა მსოფლიო ლიტერატურაში დიდია. დოსტოევსკი რჩება მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე მოთხოვნად მწერლად, მილიონობით ადამიანი ცდილობს დოსტოევსკის წიგნებში იპოვოს პასუხი კითხვებზე, რომლებიც მათ აღელებთ. მწერლის ნაწარმოებები ათობით ენაზეა თარგმნილი, შექმნილია დოსტოევსკის მემკვიდრეობის შემსწავლელი საერთაშორისო საზოგადოება. რაშია ასზე მეტი წლის წინ დაწერილი დოსტოევსკის წიგნების უკვდავების საიდუმლო? თავად დოსტოევსკი მისი შემოქმედების მთავარ მახასიათებლად მიიჩნევდა სწრაფვას „პიროვნება ეპოვნა ადამიანში“. ეს იმას ნიშნავდა, რომ დოსტოევსკის აზრით, ადამიანი არ არის ხრახნი, საზოგადოების სტრუქტურული ერთეული, რომელსაც აკონტროლებენ სხვისი ხელის ერთი მოსმით ან გარე ძალების მეშვეობით. გარემოს არანაირი გავლენა ვერ გაამართლებს ბოროტებას და დანაშაულს. პირიქით, ნებისმიერი დანაშაული აუცილებლად მოიცავს მორალურ სასჯელს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ტალიაშვილი, შადური, 1976: გ. ტალიაშვილი გ., შადური ვ. რუსული ლიტერატურის ისტორია, თბ., 1976.

„ფიგარო“: ყოველკვირეული ლიტერატურული გაზეთი (რუსულ ენაზე) ნიკოლოზ მიწიშვილის რედაქციით

http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/130709/1/Figaro_1922_N4.pdf

ცურიკოვა, 2015: Цурикова Г.В. «Тициан Табидзе: жизнь и поэзия». <https://nemaloknig.net/read-327289/?page=1#booktxt>

https://ka.wikipedia.org/wiki/ფიოდორ_დოსტოევსკი

<https://temurkikava.wordpress.com/2014/10/24/დოსტოევსკის-შესახებ-2/>

<http://laterna.ge/?cat=38&show=2942#.YSqBJCnmAWY>

<https://www.lit.ge/books/2-9780-fiodor-dostoevski/>

<https://biblusi.ge/products/search/?q=%E1%83%93%E1%83%9D%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%95%E1%83%A1%E1%83%99%E1%83%98>

http://laterna.ge/?start=0&action=search&books_lan=1&books_pri=1&search_text=%E1%83%93%E1%83%9D%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%95%E1%83%A1%E1%83%99%E1%83%98

<https://www.ekhokavkaza.com/a/2214341.html>